

**Výroční zpráva o činnosti
Rady vlády České republiky pro lidská práva
v roce 2007**

datum a způsob vzniku Rady: usnesením vlády ze dne 9. prosince 1998 č. 809
poslední aktualizace statutu Rady: usnesením vlády ze dne 12. září 2007 č. 1044

1. Předseda a členové Rady vlády ČR pro lidská práva

Předsedou Rady je podle statutu Rady zmocněnec vlády pro lidská práva. Usnesením vlády ze dne 20. září 2006 č. 1089 byl do funkce zmocněnce vlády pro lidská práva jmenován Ing. Jan Litomiský, a to s účinností od 21. září 2006. Ing. Jan Litomiský vykonával funkci zmocněnce po celý rok 2007.

Členy Rady jsou rovným počtem zástupci vybraných ministerstev na úrovni náměstků, a představitelé občanské a odborné veřejnosti a akademické obce. Zatímco zástupci ministerstev zastupují příslušná ministerstva, představitelé odborné a občanské veřejnosti a akademické obce jsou jmenováni členy Rady *ad personam*. Zástupce ústředních státních orgánů jmenuje zpravidla ministr, zatímco členy z občanské, odborné a akademické obce jmenuje přímo vláda¹. Funkční období členů Rady je čtyřleté. Po skončení funkčního období vlády vykonávají členové Rady činnost do té doby, než jsou jmenováni členové noví.

V roce 2007 byli v návaznosti na ustavení nové vlády jmenováni i noví členové Rady.

Níže uvedená tabulka zachycuje členství v Radě v roce 2007.

<i>člen rady</i>	<i>zastupovaný orgán/ ad personam</i>	<i>vznik členství/ zánik členství</i>	<i>datum a důvod zániku členství</i>	<i>předchozí zástupce příslušného orgánu</i>
RNDr. Jindřich Kitzberger	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	16.4.2007	-----	Ing. Petr Špirhanzl
JUDr. Jaroslav Daněk	Ministerstvo obrany	19.1.2004	-----	Ing. Josef Vavrek
Ing. Jaroslav Salivar	Ministerstvo vnitra	2.11.2006	---	Mgr. Miloslav Koudelný
Mgr. František Korběl	Ministerstvo spravedlnosti	15.2.2007	-----	JUDr. Roman Polášek
MUDr. Marián Hošek	Ministerstvo práce a sociálních věcí	8.7.2005	---	Ing. Ludmila Müllerová
Bc. Marek Šnajdr	Ministerstvo zdravotnictví	12.9.2007	-----	JUDr. Radovan Suchánek
JUDr. František Mikeš	Ministerstvo kultury	29.8.2007	----	MgA. Adolf Toman
Bc. Tomáš Pojar	Ministerstvo zahraničních věcí	2.11.2006	---	Doc. JUDr. Pavel Svoboda, DEA.
Ing. Miroslav Kalous	Ministerstvo pro místní rozvoj	27.8.2007	----	PhDr. Ivo Hlaváč
RNDr. Igor Němec	Úřad pro ochranu osobních údajů	19.4.2007		
Mgr. Petra Burčíková	ad personam	12.9.2007	-----	---
Mgr. Anna Šabatová	ad personam	12.9.2007	---	---
Mgr. Pavla	ad personam	12.9.2007	-----	---

¹ Usnesením vlády ze dne 12. září 2007 č. 1044 byli jmenováni noví členové Rady za občanskou, odbornou a akademickou veřejnost.

Burdová Hradečná				
Mgr. Michaela Freiová	ad personam	12.9.2007	-----	---
Mgr. Hynek Kalvoda	ad personam	12.9.2007	-----	---
Jan Kratochvíl, LL.M	ad personam	12.9.2007	-----	---
Ing. Mgr. Oldřich Kužílek	ad personam	12.9.2007	---	---
Mgr. Jiří Matolín, LL.M.	ad personam	12.9.2007	---	---
JUDr. Daniela Světlíková	ad personam	12.9.2007	---	---
Prof. JUDr. Pavel ŠTURMA, DrSc.	ad personam	12.9.2007	-----	---

Zástupci resortů sledují projednávaná témata z pohledu zastupovaných resortů, *ad personam* jmenovaní členové se věnují jednotlivým tematickým oblastem lidských práv.

2. Zaměstnanci - odborné pracoviště sekretariát Rady vlády ČR pro lidská práva v roce 2006

vedoucí:

Mgr. Andrea Baršová (do 1.3.2007), tajemnice Rady, Výboru pro práva cizinců a Výboru pro práva dítěte (do 1.3.2007)

Mgr. Lucie Otáhalová, tajemnice Rady (od 1.3.2007), Výboru pro občanská a politická práva, Výboru pro odstranění všech forem rasové diskriminace (do 12.9.2007) a Výboru pro výchovu k lidským právům (do 12.9.2007).

odborní pracovníci:

Mgr. et Mgr. Lucie Rybová, tajemnice Výboru pro lidská práva a biomedicínu, Výboru pro hospodářská, sociální a kulturní práva a Výboru proti mučení.

Mgr. Eva Červinková (od 20.4.2007), tajemnice Výboru pro práva dítěte, Výboru pro rovné příležitosti žen a mužů a Výboru pro práva cizinců.

asistentka/sekretářka:

Bc. Lucie Machytková, DiS. (do 15.12.2007)

3. Přehled činnosti

3.1. Zasedání a projednávaná témata

V průběhu roku 2007 Rada zasedala třikrát – 19. dubna, 9. října a 13. prosince.

V dubnu Rada přijala tyto podněty: podnět k používání opatření omezujících pohyb osob při poskytování sociálních služeb a k návrhu změn zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů a

podnět k zajištění přístupu všech dětí pobývajících na území České republiky k základnímu vzdělání. První z uvedených podnětů, který vláda schválila v listopadu téhož roku, ukládá ministru práce a sociálních věcí a ministru spravedlnosti předložit do konce roku 2007 vládě návrh novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a novely zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve smyslu tohoto podnětu.

V říjnu Rada schválila k právní úpravě používání opatření omezujících pohyb pacientů při poskytování zdravotní péče. Podnět byl schválen vládou dne 26. března 2008.

Na svém prosincovém zasedání Rada přijala podnět k částečnému řešení situace cizinců pobývajících v ČR přechodně, kteří ztratili své zaměstnání, podnět ve věci porozvodového uspořádání péče o děti v souladu s Úmluvou o právech dítěte, podnět k povinnosti skládat tzv. jistoty při podávání návrhu na předběžná opatření v občanském soudním řízení v neobchodních věcech a podnět ke sterilizacím prováděným v rozporu s právem. Návrhy obsažené v podnětu týkajícího se občanského soudního řádu zapracovalo Ministerstvo spravedlnosti do novely tohoto právního předpisu, která bude projednávána v roce 2008 (snížení výše jistot na 20 000,- Kč v neobchodních věcech a 50 000,- Kč ve věcech obchodních). Podněty k porozvodovému uspořádání a ke sterilizacím bude vláda projednávat v roce 2008.

3.2. Činnost pracovních skupin – výborů

V roce 2007 Rada formálně nezřídila žádnou pracovní skupinu; tato situace je významnou měrou ovlivněna tím, že má Rada jako *de facto* stále pracovní skupiny zřízeny výbory, jejichž agenda se kryje s problematikou obsaženou ve smlouvách v oblasti lidských práv ze smluvní základny OSN, s výjimkou Výboru pro práva cizinců a Výboru pro lidská práva a biomedicínu.² Název výboru tak odpovídá názvu příslušné mezinárodní smlouvy. Jednotlivé výbory zřizují podle aktuální potřeby pracovní skupiny složené z členů příslušného výboru, ale i externích spolupracovníků.

V souvislosti s Evropským rokem rovných příležitostí byla ministryní vlády pro lidská práva a národnostní menšiny ustavena Pracovní skupina pro otázky sexuálních menšin. Ta v průběhu roku 2007 vypracovala dokument s názvem „Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR“, který v roce 2008 předložila Radě pro informaci.

V roce 2007 se výbory Rady věnovaly následujícím tématům:

Výbor pro lidská práva a biomedicínu vypracoval a předložil Radě v roce 2007 dva podněty. Na svém říjnovém zasedání Rada projednala a schválila podnět výboru k právní úpravě používání omezovacích prostředků ve zdravotnických zařízeních. Schváleným usnesením se navrhuje, aby vláda uložila ministru zdravotnictví, aby do 30. června 2008 novelizoval ve smyslu podnětu zákon 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu nebo aby návrhy zapracoval do připravovaného zákona o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování. Podnět byl schválen vládou dne 26. března 2008. Hlavním cílem podnětu je

² Výbor pro lidská práva a biomedicínu se zabývá především otázkami spojenými s právy pacientů podle Úmluvy Rady Evropy o lidských právech a biomedicině (ETS 168). Výbor pro práva cizinců pak pokrývá nejen problematiku uprchlíků upravenou Úmluvou o právním postavení uprchlíků z roku 1951, ale otázky vyplývající z cizineckého statusu obecně.

uvést právní úpravu používání omezujících prostředků do souladu s doporučeními Evropského výboru pro zabránění mučení a jinému nelidskému a ponižujícímu zacházení a trestání (CPT).

Druhým materiálem Výboru předloženým Radě a jí schváleným byl podnět výboru ke sterilizacím prováděným v rozporu s právem. Rada podnět schválila na svém zasedání dne 13. prosince 2007, když se jím zabývala již v květnu 2006 a který vrátila výboru k dopracování. Usnesením se navrhuje vyjádřit politování, nad tím, že v minulosti docházelo k protiprávnímu provádění sterilizací a dále zřídit mezirezortní pracovní komisi, jež se vyjádří k provádění sterilizací v období od roku 1966, s tím, že její závěry budou předloženy vládě k 30. červnu 2008.

Kromě témat k nimž byl vypracován podnět se výbor zabýval také problematikou přístupu vulnerabilních osob ke zdravotní péči a, stejně jako v minulých letech, problematikou osob s duševním onemocněním. Výbor mimo jiné vyjádřil podporu Národnímu psychiatrickému plánu 2007.

Jako již každoročně se výbor podílel na vypracování příslušné části Zprávy o stavu lidských práv za rok 2006, projednal stanovisko vlády ČR ke zprávě, kterou Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, zpracoval pro vládu České republiky po návštěvě České republiky ve dnech 27. března až 7. dubna 2006 a 21. až 24. června 2006. Ve velké míře se výbor podílel na připomínkování věcných záměrů zákonů, které tvoří jádro reformy zdravotnictví.

Výbor pro zabránění mučení a jinému nelidskému a ponižujícímu zacházení a trestání předložil Radě v roce 2007 jeden podnět, a to podnět k užívání opatření omezujících pohyb osob při poskytování soc. služeb. Rada podnět, který zvyšuje ochranu uživatelů sociálních služeb a zavádí soudní přezkum používání omezujících opatření, schválila na svém zasedání dne 19. dubna 2007. Materiál, který vláda schválila v listopadu téhož roku, ukládá ministru práce a sociálních věcí a ministru spravedlnosti předložit do konce roku 2007 vládě návrh novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a novely zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve smyslu tohoto podnětu.

V průběhu celého roku se scházela pracovní skupina pro přípravu podnětu pro způsob správného zacházení s vězni. Její činnost byla završena na počátku roku 2008, kdy byl definitivně zformulován podnět k vězeňství, který obsahuje více než 20 různých doporučení směřujících především na ministra spravedlnosti. Podnět byl předložen Radě v květnu 2008.

Také díky aktivitám výboru byly v září 2007 vydány Ministerstvem vnitra kartičky „Práva osoby omezené na svobodě Policií ČR“. Poučení se vztahuje na případ zadržení, zatčení, zajištění, předvedení osoby Policie ČR a na situaci, kdy je osoba umístěna do policejní cely. Kartička je určena široké veřejnosti a bude distribuována mezi nestátní neziskové organizace a státní instituce.

Obdobně jako v uplynulých letech se výbor podílel na vypracování příslušné části Zprávy o stavu lidských práv v České republice v roce 2006, připomínkoval návrhy nelegislativních materiálů, jako např. závazný pokyn policejního prezidenta o policejních celách a právních předpisů.

Výbor pro hospodářská, sociální a kulturní práva se v roce 2007 podílel na vypracování Druhé periodické zprávy České republiky o plnění Úmluvy o hospodářských, sociálních a kulturních právech za období 2000-2006 a přispěl rovněž k vypracování příslušné části Zprávy o stavu lidských práv v České republice v roce 2006. Periodickou zprávu Rada projednala na svém zasedání dne 19. dubna 2007 a doporučila ji vládě ke schválení. Rada rovněž schválila nový statut a jednací řád výboru.

Významným tématem, kterým se Výbor zabýval, bylo vypracování podnětu k řešení situace osob s úplným nebo částečným sociálním vyloučením. V tomto výbor navázal na svou činnost v roce 2006, včetně terénního průzkumu v Praze a dalších místech České republiky a podání podnětu Radě vlády pro lidská práva k problematice bydlení osob ohrožených sociálním vyloučením, která tento schválila na svém zasedání dne 19. 6. 2006. Tento materiál nebyl ovšem vládou přijat pro rozpor v meziresortním připomínkovém řízení a bude tedy zahrnut do práce výboru na podnětu týkajícím se celkové problematiky sociálního vyloučení. Výbor v roce 2007 projednával podnět k řešení situace osob s úplným nebo částečným sociálním vyloučením, který se opět zabývá hlavně problematikou bydlení. Základním cílem se stalo zajistit pro sociálně slabé a problematické občany levné, kvalitní a přístupné bydlení za spolupráce státu a územních samospráv.

Výbor pro občanská a politická práva pracoval v roce 2007 na několika podnětech. Podnět navrhuující zrušení institutu jistot v občanském soudním řádu předložil Radě již v dubnu 2007. Vzhledem k tomu, že Rada podnět v této podobě neschválila, rozhodl se výbor přepracovat podnět tak, aby výše jistot skládaných v neobchodních věcech byla alespoň snížena z 50 000,- Kč na 20 000,- Kč. Na svém prosincovém zasedání Rada podnět takto přijala a Ministerstvo spravedlnosti v návaznosti na to již učinilo kroky k novelizaci občanského soudního řádu.

Výbor se v tomto roce intenzívně zabýval otázkou zveřejňování interních předpisů ministerstev a správních úřadů vůbec. Vypracoval podnět k vydání obecně závazného předpisu k zajištění zveřejňování některých vnitřních předpisů správních úřadů. V něm navrhnul, aby Ministerstvo vnitra vydalo vyhlášku, která zajistí povinné zveřejňování plných znění vnitřních předpisů správních orgánů (organizační řád, předpisy upravující styk s veřejností, apod.). Výbor předložil podnět Radě v roce 2008.

Výbor dále pokračoval v projednávání podnětu ke změně právní úpravy odposlechlů. Byla aktualizována verze podnětu z roku 2005, dle platné právní úpravy, zohledněno bylo i projednávání novely trestního řádu Poslaneckou sněmovnou/Senátem. Výbor předložil podnět Radě v roce 2008.

V neposlední řadě Výbor přijal svůj statut a jednací řád, podílel se na vypracování příslušné části Zprávy o stavu lidských práv v České republice v roce 2006 a připomínkoval návrhy nelegislativních materiálů i právních předpisů předložených v průběhu roku 2007.

Výbor pro práva dítěte v roce 2007 vypracoval podnět ve věci rozvodového uspořádání péče o děti v souladu s Úmluvou o právech dítěte. Podnět směřuje zejména k řešení konfliktní rozvodové situace rodičů - pro děti z těchto rodin by v budoucnu měla být zajištěna nabídka vhodných prostředí jako forma krizové intervence. Podnět dále navrhuje vypracování etického kodexu pro odborníky, kteří pracují s ohroženými dětmi a poukazuje na nutnost rozšiřovat vzdělávání soudců rozhodujících spory ve věcech péče o nezletilé i odborníků, kteří pracují s ohroženými dětmi. Podnět schválila Rada v prosinci 2007.

Výbor se také zabýval problematikou ochrany dětských obětí, jejichž ochranu shledal nedostatečnou. S ohledem na to, přijal výbor usnesení, ve kterém požádal ministryni pro lidská práva a národnostní menšiny D. Stehlíkovou, aby konzultovala s ministrem spravedlnosti opatření týkající se právní úpravy ochrany dětských obětí. V návaznosti na to byla ochrana dětských obětí zapracována do probíhající novelizace trestního řádu a souvisejících předpisů.

Výbor dále přijal podnět k právní úpravě řízení o popření otcovství podle zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů – návrh na systémové změny. Podnět navrhuje prodloužení popěrné lhůty pro matku a otce dítěte ze šesti měsíců na tři roky tak, aby nedošlo k porušení zájmu dítěte a zároveň byla zachována subjektivní práva všech účastníků těchto statusových poměrů. Druhý bod podnětu reaguje na situaci, která nastala od 1. ledna 2008, kdy nabyla účinnosti novela cizineckého zákona, která nově upravila podmínky pro získání trvalého pobytu pro rodinné příslušníky občanů EU a zavedla možnost zrušit nebo odejmout trvalý pobyt v případě účelového jednání, které bylo učiněno právě na základě souhlasného prohlášení otcovství k dítěti. V návaznosti na to podnět navrhuje zakotvit povinnost nejvyššího státního zástupce podat návrh na zahájení řízení o popření otcovství v prokázaných případech účelového jednání založeného na souhlasném prohlášení rodičů určením otcovství k dítěti. Podnět projednala Rada v únoru 2008, kdy doporučila podnět vrátit k dopracování výboru zejména s ohledem na navrhované prodloužení popěrné lhůty. V rámci ustavené pracovní skupiny výboru k rekodifikaci občanského zákoníku, jehož součástí bude také nová úprava rodinného práva, byl podnět zohledněn v textu připravované rekodifikace. V návaznosti na to výbor od podnětu ustoupil.

Výbor se také podílel na vypracování připomínek k řadě návrhů právních předpisů a koncepčních materiálů vlády zaslaných do meziresortního připomínkového řízení.

Výbor pro rovné příležitosti žen a mužů navázal na svou činnost v minulých letech. V září 2007, na základě změny Statutu Rady vlády pro lidská práva, byl změněn název výboru (původně Výbor pro odstranění všech forem diskriminace žen). Změna názvu výboru byla víceméně formální záležitostí – výbor podle statutu Rady pro lidská práva zůstává i nadále navázán na Úmluvu OSN o odstranění všech forem diskriminace žen. To, že z názvu výboru zmizelo „odstranění všech forem diskriminace žen“ a bylo nahrazeno „rovnými příležitostmi“ mělo za cíl navenek zpřístupnit výbor i jiným tématům než jen diskriminaci, ukázat jeho širší ukotvení.

Výbor se zabýval problematikou zajištění tzv. gender focal points a existencí opatření zohledňujících politiku rovných příležitostí na úrovni krajů (v souvislosti s doporučením č. 12 Výboru OSN pro odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW), které se týká institucionálního zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů). Na základě šetření této problematiky vyplynulo, že institucionální struktura, která by zajišťovala politiku rovných příležitostí žen a mužů na krajské úrovni není dostatečná, respektive neexistuje vůbec. S ohledem na to Výbor vypracoval podnět k závěrečným doporučením Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen, v němž usiluje o zavedení principů rovných příležitostí do kontextu politiky krajských úřadů.

Výbor se také zabýval rozhodnutím Ústavního soudu k odchodu mužů do důchodu, kdy mužům vychovávajícím dítě není tato doba zohledněna při výpočtu věkové hranice

odchodu do důchodu, zatímco ženám čas strávený péčí o děti započítán je. V souvislosti s tím vypracoval podnět k problematice diskriminace mužů pečujících o děti. Podnět byl předložen Radě v roce 2008.

Výbor pro práva cizinců v roce 2007 vypracoval podnět k řešení situace cizinců pobývajících v České republice přechodně, kteří ztratili své zaměstnání. V podnětu se navrhuje, aby po skončení zaměstnání nedocházelo automaticky k rušení víza, ale aby bylo přihlíženo k rodinnému a soukromému životu cizince. Dále podnět doporučuje zavedení tzv. ochranných lhůt, které mají sloužit k tomu, aby po skončení pracovního poměru, pro který bylo cizinci vydáno pracovní povolení, si cizinec mohl hledat zaměstnání jiné a nebyl nucen vycestovat, případně „přejít do ilegality“. Délka ochranné lhůty by mohla být stanovena buď fixně nebo odstupňována podle délky pobytu cizince a měla by se vztahovat na cizince, kteří přišli o zaměstnání již během prvního roku jejich pobytu na území. Kromě toho podnět navrhuje umožnit cizincům po dobu trvání této ochranné lhůty využít služeb zaměstnanosti, tedy zařadit tyto cizince do evidence uchazečů o zaměstnání a vyplácet jim podporu v nezaměstnanosti. Se zařazením těchto cizinců do evidence uchazečů o zaměstnání podnět počítá po dobu trvání ochranné lhůty. Podnět projednala Rada na svém zasedání v prosinci 2007. Návrhy obsažené v podnětu byly uplatněny zmocněncem vlády pro lidská práva v rámci meziresortního připomínkového řízení k zákonu o zaměstnanosti, kterým byl zaváděn institut ochranné lhůty.

Výbor se dále zabýval pozměňovacím návrhem veřejného ochránce práv ve věci osob s doplňkovou ochranou a úpravou jejich přístupu k dávkám pomoci v hmotné nouzi a veřejnému zdravotnímu pojištění. Výbor přijal k návrhu veřejného ochránce práv usnesení, ve kterém vyjádřil podporu přijetí pozměňovacího návrhu ve Výboru pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

Výbor také projednal návrh podnětu k začlenění cizinců, kteří pobývají v ČR přechodně, do systému veřejného zdravotního pojištění. Podnět doporučoval začlenění všech nezletilých dětí, tedy i dětí těch osob (ať už českých občanů, občanů EU anebo cizinců ze třetích států), kteří v ČR nejsou výdělečně činní, do systému veřejného zdravotního pojištění. Děti by podle návrhu měly být zdravotně pojištěny po celou dobu svého dlouhodobého pobytu (nikoli tedy jen krátkodobého – turistického pobytu), tedy až do dne získání pobytu trvalého anebo do dne vycestování z území České republiky. Dále podnět navrhoval začlenit do systému veřejného zdravotního pojištění všechny rodinné příslušníky občanů ČR, kteří nezískají ihned trvalý pobyt, studenty studující v ČR, kteří nejsou zároveň výdělečně činní a dále nelegálně pobývajících dětí na území. Výbor nakonec podnět nepřijal, mimo jiné také vzhledem k připravovanému věcnému záměru zákona o veřejném zdravotním pojištění, kde bude rozšířen okruh osob oprávněných ke vstupu do systému veřejného zdravotního pojištění. Vedle osob s trvalým pobytem, budou pojištěni nejen zaměstnanci, ale i osoby samostatně výdělečně činné a jejich nezaopatření rodinní příslušníci, a to po třech měsících pobytu na území (počítáno od okamžiku, kdy osoba ze třetí země začne pracovat).

Další oblastí, které se výbor v prosinci 2007 věnoval, byla problematika hrazení regulačních poplatků ze strany žadatelů o mezinárodní ochranu. Zavedení této povinnosti pro žadatele o mezinárodní ochranu, z nichž řada má jako příjem pouze kapesné poskytované v pobytových střediscích, znamená výrazné obtíže. Výbor se problematikou zabýval i na svém dalším jednání, kdy po vyhodnocení situace, přijal podnět k osvobození žadatelů o mezinárodní ochranu od povinnosti hradit regulační poplatky.

Obdobně jako v uplynulých letech se výbor podílel na vypracování příslušné části Zprávy o stavu lidských práv v České republice v roce 2007, připomínkoval návrhy nelegislativních materiálů a právních předpisů, zejména věcný záměr návrhu ústavního zákona a zákona o státním občanství.

Výbor pro odstranění všech forem rasové diskriminace a Výbor pro výchovu k lidským právům byly v roce 2007 zrušeny. Stalo se tak změnou Statutu Rady, kterou schválila vláda na svém zasedání dne 12. září 2007. Činnost obou výborů byla dlouhodobě neefektivní a proto Rada přistoupila k jejich zrušení. Uvedenou změnou statutu byl naopak schválen vznik Výboru pro odstranění diskriminace, který se bude zabývat obecnými otázkami ochrany před diskriminací na koncepční úrovni.

3.3 Naplňování odborné dlouhodobé činnosti sekretariátu

Dlouhodobou činnost sekretariátu Rady lze rozčlenit do čtyř oblastí: první oblast představují zprávy o plnění těch mezinárodních smluv o lidských právech ze smluvní základny OSN, které mají vlastní kontrolní mechanismus spočívající mj. právě i v pravidelném předkládání zpráv ČR o plnění závazků obsažených v konkrétní smlouvě. Druhou skupinu tvoří každoroční zpráva o plnění doporučení Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Do třetí skupiny lze zařadit každoroční zprávy o stavu lidských práv v ČR. Čtvrtou oblast tvoří legislativní činnost, a to jak vypracování legislativních úkolů, tak legislativní vyjádření podnětů Rady vládě. Další, rozšiřující se sférou působnosti sekretariátu je agenda související s členstvím České republiky v EU. (Tato agenda je navázána na činnost celého odboru pro lidská práva, jehož je sekretariát Rady součástí. Je blíže popsána v části 6. této zprávy.)

3.3.1. Zprávy o plnění závazků obsažených v mezinárodních smlouvách o lidských právech

Významnou část agendy představuje příprava zpráv o plnění závazků ČR obsažených v následujících mezinárodních smlouvách o lidských právech, které obsahují jako jeden z mechanismů systémové kontroly předkládání zpráv v požadovaných intervalech, jejich projednání příslušným výborem za přítomnosti vládní delegace a následného zhodnocení výborem. Informace o tom, jak jsou doporučení výboru obsažená v závěrečném zhodnocení plněna, jsou součástí následující zprávy předkládané výboru. Kromě těchto zpráv vypracovává sekretariát Rady i doplněk ke zprávám (odpovědi na předběžné otázky), který si zpravidla vyžádají kontrolní orgány před projednáním zprávy:

1. Mezinárodní pakt o občanských a politických právech
2. Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech
3. Úmluva o právech dítěte
4. Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen
5. Úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace
6. Úmluva proti mučení a jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání

Od roku 1999, co sekretariát Rady vypracovává zprávy, se podařilo odstranit nedostatky, které vznikly při plnění této povinnosti u naprosté většiny z těchto smluv, takže systémová kontrola ČR ze strany kontrolních orgánů smluv probíhá plynule.

V roce 2007 schválila vláda (usnesením ze dne 12. března 2007 č. 224) Doplnění vyjádření České republiky k některým doporučením Výboru proti mučení, kontrolního orgánu Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání („Doplnění“). Tento materiál navazuje na Vyjádření České republiky k některým doporučením Výboru proti mučení, kontrolního orgánu Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání („Vyjádření“), která byla Výboru zaslána v roce 2005. Závěrečná doporučení ke Třetí periodické zprávě ČR přijal Výbor v roce 2004, kdy tuto zprávu projednal. Doplnění reaguje na žádost Výboru o poskytnutí podrobnějších údajů k aktivitám směřujícím k potírání rasové nesnášenlivosti a xenofobie, k návrhu antidiskriminačního zákona, k systému vyšetřování stížností na špatné zacházení policistů a jiných veřejných činitelů, k systému vyšetřování rasově motivovaných trestných činů, k vyšetřování stížností na nadměrné použití síly v souvislosti s demonstracemi při příležitosti zasedání Mezinárodního měnového fondu a Světové banky v Praze v září 2000 a k povinnosti vězňů hradit náklady výkonu trestu a vazby.

V roce 2007 projednaly mezinárodní kontrolní orgány OSN dvě zprávy České republiky.

Ve dnech 1. a 2. března 2007 projednal Výbor pro odstranění rasové diskriminace Šestou a sedmou periodickou zprávu o plnění Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace. Svě hodnocení České republiky z hlediska dodržování práv obsažených v Úmluvě shrnul Výbor do závěrečných doporučení (CERD/C/CZE/CO/7). Tento dokument shrnuje jednak pozitivní aspekty a dále problémy vyvolávající znepokojení, na které navazuje výčet doporučení směřujících ke zdokonalení dodržování práv upravených Úmluvou. doporučení se týkají zejména:

- neexistence komplexního legislativního rámce ochrany před diskriminací;
- práce policie ve vztahu k menšinám;
- problematiky sterilizaci romských žen;
- zaměstnanosti Romů ve veřejné správě a institucích;
- rasové diskriminace v uplatnění práva na bydlení a ochrana zranitelných osob, včetně Romů před vystěhováním;
- situace Romů v oblasti vzdělávání;
- nízkého počtu stížností obětí rasové diskriminace;

V bodě 27. těchto doporučení přitom výbor Českou republiku vyzval, aby do jednoho roku poskytla výboru vyjádření, jakým způsobem splnila doporučení Výboru obsažená v odstavcích 8., 14., 17. a 19. Vláda vzala doporučení na vědomí svým usnesením ze dne 10. října 2007 č. 1130.

Ve dnech 16. a 17. července 2007 projednal Výbor OSN pro lidská práva Druhou periodickou zprávu ČR o plnění Mezinárodního paktu OSN o občanských a politických právech. Závěrečná doporučení, která výbor následně vydal, se týkají především:

- postupu policie, především vůči Romům a ostatním ohroženým skupinám, a to zejména při zatýkání a zadržování,
- neexistence nezávislého orgánu s pravomocí přijímat a prověřovat veškeré stížnosti na použití nepřiměřené síly a další zneužívání pravomoci policie,
- sterilizací romských a jiných žen,
- nízkého zastoupení žen v politickém životě,
- přetrvávajícího používání klecových lůžek,
- neexistence komplexního legislativního rámce ochrany před diskriminací,
- diskriminace Romů v přístupu k bydlení a dalších oblastech,
- neúměrně vysokého počtu romských dětí umístěných v ústavech sociální péče,
- nedostatečného posouzení zvláštních vzdělávacích potřeb Romů s přihlédnutím k jejich kulturní identitě ve školních osnovách,
- diskriminace cizích státních příslušníků žijící v České republice a široké řady problémů, pokud jde o jejich začlenění do české společnosti.

Doporučení vzala vláda na vědomí svým usnesením ze dne 25. února 2008 č. 167. Česká republika předloží do jednoho roku od přijetí doporučení informace o tom, jak realizuje doporučení Výboru v bodech 9, 14 a 16, která se týkají postupu policie ve vztahu k menšinám, umísťování do psychiatrických léčeben a opatrovnictví a opatření proti diskriminaci, zejména ve vztahu k Romům.

3.3.2. Sekretariát Rady jako Kontaktní místo pro Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání

Sekretariát Rady působí jako kontaktní místo pro Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (Committee for Prevention of Torture, dále jen „CPT“), kdy jeden z pracovníků sekretariátu Rady je přímo vládou určen jako styčný úředník. Zpravidla jde o pracovníka, který je tajemníkem Výboru proti mučení a jinému nelidskému, krutému, ponižujícímu zacházení a trestání. V případě, že CPT oznámí, že navštíví ČR, je tento pracovník sekretariátu Rady osobou pověřenou k přímé komunikaci se členy i sekretariátem CPT a zajišťuje jeho návštěvu nejen po stránce logistické, ale i věcné.

Ve dnech 27. března až 7. dubna a 21. až 24. června 2006 uskutečnil CPT svoji třetí pravidelnou návštěvu ČR. Na základě zjištění z této návštěvy přijal CPT na své 60. schůzi ve dnech 3. až 7. července 2006 Zprávu pro vládu ČR o své návštěvě (dále jen „Zprávu CPT“). Vláda vzala Zprávu CPT usnesením ze dne 6. prosince 2006 č. 1392 na vědomí. Dne 12. března 2007 pak vláda schválila materiál s názvem Vyjádření vlády České republiky ke zprávě, kterou Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání zpracoval pro vládu České republiky po návštěvě České republiky ve dnech 27. března až 7. dubna 2006 a 21. až 24. června 2006, který reaguje na výtky a doporučení Výboru CPT.

3.3.3. Každoroční zpráva o stavu lidských práv

Sekretariát vypracovává od roku 1998 každoroční zprávu o stavu lidských práv v ČR. V roce 2007 vypracoval Zprávu o stavu lidských práv v České republice v roce 2006. Tyto zprávy mají především aktualizací charakter a jsou primárně určeny vládě ČR pro potřeby rozhodování o prioritách v oblasti ochrany lidských práv. Neopakují tudíž obecná konstatování o základních demokratických svobodách v ČR ani výčet práv zaručených

Listinou základních práv a svobod³ či jednotlivými mezinárodními smlouvami upravujícími otázky lidských práv, ale věnuje se zejména pokroku dosaženému v příslušném roce v oblastech, které byly v minulosti předmětem kritiky, a přetrvávajícím nedostatkům.

Dosažený pokrok i přetrvávající nedostatky jsou hodnoceny především ve vztahu k mezinárodním smlouvám o lidských právech, jichž je ČR smluvní stranou. Proto obsahuje zpráva i hodnocení kontrolních orgánů těchto smluv, které mohou formálně jako jediné oprávněně posuzovat, zda státy obecně své mezinárodní závazky respektují či nikoli. Zpráva o stavu lidských práv v ČR v roce 2006 je zveřejněna na internetových stránkách Úřadu vlády ČR v českém a anglickém jazyce.⁴

3.3.4. Legislativní činnost

Vlastní legislativní činnost sekretariátu Rady vychází z úkolů uložených vládou členovi vlády, v jehož působnosti Rada pracuje. V roce 2007 pracoval sekretariát Rady na jednom legislativním úkolu, a to – stejně jako v minulých letech - návrhu vládního zákona o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o rovném zacházení (dále jen „antidiskriminační zákon“), jehož hlavním předkladatelem a gestorem je Ministerstvo spravedlnosti. Zákon implementuje příslušné směrnice Evropských společenství z roku 2000.⁵ Zákon zavádí jednotný pojmový aparát, obsahuje definice pojmů souvisejících s rovným zacházením a stanoví právní prostředky ochrany před diskriminací. Oběti diskriminačního jednání se tak budou moci u soudu domáhat, aby bylo upuštěno od diskriminace, aby byly odstraněny následky diskriminačního zásahu a aby jim bylo dáno přiměřené zadostiučinění, případně náhrada nemajetkové újmy v penězích, a to v celé řadě oblastí.

Pracovníci sekretariátu Rady se tedy v roce 2007 účastnili projednávání návrhu zákona ve výborech Poslanecké sněmovny a Senátu a podíleli se na vypracovávání stanovisek k pozměňovacím návrhům.

Sekce pro lidská práva Úřadu vlády, jejíž je sekretariát Rady součástí, je od roku 2005 gestorem směrnice č. 2004/113/ES, kterou se stanoví zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování. Spolugestorem pro implementaci této směrnice je Ministerstvo financí. Směrnice je zohledněna v návrhu antidiskriminačního zákona.⁶

³ č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁴ <http://www.vlada.cz>

⁵ zejména směrnice Evropských společenství č. 2000/43/ES, kterou se provádí zásada rovného zacházení mezi osobami bez ohledu na jejich rasový nebo etnický původ, a směrnice Evropských společenství č. 2000/78/ES, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání, a obecný rámec pro boj s diskriminací na základě náboženského vyznání či víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace

⁶ Směrnice 2004/113/ES stanoví ve svém článku 5 zásadu nepoužívání prvku pohlaví jako určujícího faktoru při výpočtu výše pojistného a pojistného plnění pro účely pojištění a souvisejících finančních služeb. Tuto zásadu mají členské státy EU realizovat do 21. prosince 2007. Členské státy mohou však rozhodnout o povolení přiměřených rozdílů ve výši pojistného a pojistného plnění u jednotlivých pojištěnců, je-li pohlaví určujícím faktorem při hodnocení rizika založeném na příslušných a přesných pojistně-matematických a statistických údajích. Pojišťovny v České republice prvek pohlaví při stanovení pojistného a pojistného plnění v současné době používají. Proto byla v návrhu antidiskriminačního zákona uvedena výjimka ze zásady rovných příležitostí mužů a žen v oblasti pojištění povolena.

4. Výstupy

4.1. Druhy výstupů

Veškeré výsledky práce Rady a sekretariátu jsou zveřejňovány na internetu a lze je rozčlenit do následujících skupin:

- zprávy pro kontrolní orgány mezinárodních smluv o lidských právech
- zpráva o stavu lidských práv v ČR za příslušný kalendářní rok
- podněty Rady
- ostatní dokumenty (analýzy, informace, stanoviska, zprávy nenáležející do skupiny a)

<i>druh výstupu</i>	<i>počet celkem</i>	<i>vláda</i>		
		<i>vzala na vědomí (1)</i>	<i>schválila usnesením (2)</i>	<i>odmítla</i>
zpráva pro vládu (1)	4	4	-	-
zpráva pro mezinárodní instituce (2)	4	1	3	-
informace pro vládu (3)	1	-	-	-
návrh nelegislativních opatření (4)	-	-	-	-
návrh legislativních změn (5)	1	-	1	-
připomínky k návrhu obecně závazných právních předpisů (6)	*	-	-	-
jiné (7)	-	-	-	-

* Předseda Rady je z titulu zmocněnce vlády pro lidská práva jak podle Jednacího řádu vlády, tak podle Legislativních pravidel vlády připomínkovým místem ve věcech dotýkajících se problematiky lidských práv. Sekretariát Rady tak vypracovává naprostou většinu připomínek zmocněnce vlády pro lidská práva, což představuje významnou část agendy sekretariátu.

4.2. Zprávy o vývoji dané problematiky a další výstupy

V roce 2007 sekretariát Rady vypracoval následující dokumenty:

- Zpráva o stavu lidských práv v ČR v roce 2006 (1/2)
- Zpráva o činnosti Rady vlády České republiky pro lidská práva v roce 2006 (3)
- Vyjádření vlády České republiky ke zprávě, kterou Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání zpracoval pro vládu České republiky po návštěvě České republiky ve dnech 27. března až 7. dubna 2006 a 21. až 24. června (2)
- Doplnění vyjádření České republiky k některým doporučením Výboru proti mučení, kontrolního orgánu Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (2)
- Závěrečná doporučení Výboru pro práva dítěte – kontrolního orgánu Úmluvy o právech dítěte – ke zprávě České republiky o plnění Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů (1)
- Závěrečná doporučení Výboru pro odstranění diskriminace žen – kontrolního orgánu Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen (1)

- Druhá periodická zpráva ČR o plnění závazků plynoucích z Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech (2)
- Změna Statutu Rady vlády ČR pro lidská práva a jmenování členů Rady vlády ČR pro lidská práva (4)
- Závěrečná doporučení Výboru OSN pro odstranění rasové diskriminace – kontrolního orgánu Úmluvy OSN o odstranění všech forem rasové diskriminace (1)
- Podnět Rady vlády ČR pro lidská práva ve věci používání opatření omezujících pohyb osob při poskytování sociálních služeb a k návrhu změn zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (5)

5. Rozdělení dotací

Rada nerozhoduje ani se nepodílí na rozhodování o dotacích.

6. Zahraničí, včetně Evropské unie

Rada Evropské unie rozhodla o transformaci Centra pro sledování rasismu a xenofobie (EUMC) v Agenturu pro základní práva a odbor vládního zmocněnce pro lidská práva tak převzal v roce 2005 agendu EU vztahující se k Agentuře pro základní práva. V roce 2007 zajišťoval účast na zasedáních ad hoc pracovní skupiny Rady EU pro základní práva a občanství, která projednala návrh nařízení na zřízení Agentury. Nařízení vstoupilo v účinnost dne 31.3.2007.⁷ Sekretariát Rady působí jako styčné místo pro Agenturu (tzv. liaison officer).

Vedoucí sekretariátu Rady je kontaktním místem pro komunitární program Progress – sekce boj proti diskriminaci a rozmanitost. Program probíhá v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí, rozdělen je do pěti sekcí (zaměstnanost, sociální ochrana a začlenění, pracovní podmínky, boj proti diskriminaci a rozmanitost a rovnost žen a mužů). Projekty podávané v rámci programu spolufinancuje MPSV.

6.1. Účast na akcích pořádaných mezinárodními organizacemi

Účast na akcích pořádaných mezinárodními organizacemi lze rozdělit do několika skupin.

Sekretariát Rady se zúčastnil akcí pořádaných Evropskou sítí institucí pro rovné zacházení (Equinet). Equinet byl vytvořen s cílem navázat spolupráci mezi institucemi pro rovné zacházení a vytvořit platformu pro výměnu informací a zkušeností. Česká republika (Úřad vlády, odbor pro lidská práva) funguje v současnosti v tomto uskupení jako tzv. pozorovatel. Kontaktní osobou je Mgr. Lucie Otáhalová. Podílel se také na jednáních vládních kontaktních úředníků Evropského střediska pro monitoring rasismu a xenofobie (EUMC) a Evropské komise proti rasismu a intoleranci (ECRI).

Sekretariát Rady zajistil ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí koordinaci dvou delegací, které se zúčastnily projednání zpráv České republiky v OSN. Jedná se o obhajobu Šesté a sedmé periodické zprávy o plnění závazků plynoucích z Mezinárodního

⁷ Nařízení Rady (ES) č. 168/2007 ze dne 15. února 2007 o zřízení Agentury EU pro základní práva.

úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace a Druhou periodickou zprávou o plnění Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. Podrobněji viz kapitola 3.3.1.

Odbor vládního zmocněnce pro lidská práva a sekretariát Rady dále zajišťoval účast na jednáních pracovních fór EU, která souvisejí s aktivitami EU popsány v kapitole 6.

7. Výdaje⁸

mzdy a platy zaměstnanců		1 354 787 Kč
pojistné celkem		558 173 Kč
výdaje na tuzemské služební cesty		260 Kč
výdaje na zahraniční služební cesty		130 750 Kč
odměny členům PPOV (ne zaměstnanci)		0 Kč
cestovné členů/expertů		0 Kč
externí zakázky sledované podle PPOV – celkem		252 500 Kč
z	OON – DPP a DPČ	252 500 Kč
toho	fakturované	0 Kč
telefony		24 134 Kč
Pohoštění celkem		19 225 Kč
z	limit pro sekretariát	3 000 Kč
toho	mimo limit sekretariátu	16 225 Kč
jiné přímo zjistitelné výdaje (překlady, polygrafie, školení)		330 273 Kč
úcelově přidělené prostředky		0 Kč

* Relativně vysoké náklady na překlady (275 905,- Kč) jsou dány zejména nutností předkládat obsáhlé zprávy o plnění mezinárodních závazků do angličtiny. Z této částky 54 368,- Kč náklady polygrafie.

Počet zaměstnanců podle platových tříd k 31. prosinci 2007		z toho na částečný úvazek	
celkem		4	-
platová třída	9	1	-
	14	2	-
	15	1	-

Sekretariát není samostatnou jednotkou a jeho výdaje jsou součástí výdajů Úřadu vlády.

8. Plán činnosti a rozpočet

Předpokládané výstupy Rady a jejího sekretariátu v roce 2008 jsou určeny zejména Plánem nelegislativních prací vlády na rok 2008, závazky vyplývajícími pro ČR z mezinárodních úmluv a z členství v Evropské unii. Jedná se o následující dokumenty:

- Zpráva o stavu lidských práv v ČR v roce 2007
- Zpráva o činnosti Rady vlády ČR pro lidská práva v roce 2007
- Třetí a čtvrtá periodická zpráva České republiky o plnění závazků plynoucích z Úmluvy o právech dítěte a Informace o naplňování Opčního protokolu o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů

⁸ Uvedené údaje nezahrnují výdaje ředitelky odboru pro lidská práva.

- Vyjádření České republiky k některým závěrečným doporučením Výboru OSN pro odstranění rasové diskriminace – kontrolního orgánu Úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace
- Vyjádření České republiky k některým závěrečným doporučením Výboru OSN pro lidská práva – kontrolního orgánu Mezinárodního paktu o občanských a politických právech
- Podnět Rady vlády ČR pro lidská práva k právní úpravě používání opatření omezujících pohyb pacientů při poskytování zdravotní péče
- Návrh antidiskriminačního zákona

Další plánované aktivity:

V roce 2008 a v letech dalších by se mělo dále posilovat napojení Rady vlády pro lidská práva a jejího sekretariátu na aktivity na úrovni Evropské unie. (Viz také kapitola 6. výše.) Konkrétně budou Rada a její sekretariát pokračovat v zapojení do činnosti ad hoc pracovní skupiny Rady EU pro základní práva a občanství. Sekretariát je zapojen do příprav českého předsednictví EU. Sekretariát Rady bude i nadále vykonávat funkci národního kontaktního bodu pro Agenturu EU pro základní práva.

mzdy a platy zaměstnanců		1 500 000 Kč
pojistné celkem		600 000 Kč
výdaje na tuzemské služební cesty		30 000 Kč
výdaje na zahraniční služební cesty		150 000 Kč
odměny členům PPOV (ne zaměstnanci)		15 000 Kč
cestovné členů/expertů		2 000 Kč
externí zakázky sledované podle PPOV – celkem		300 000 Kč
z	OON – DPP a DPČ	200 000 Kč
toho	fakturované	100 000 Kč
telefony		25 000 Kč
Pohoštění celkem		20 000 Kč
z	limit pro sekretariát	3 000 Kč
toho	mimo limit sekretariátu	16 225 Kč
jiné přímo zjistitelné výdaje (překlady, polygrafie, školení)		*500 000 Kč
úcelově přidělené prostředky		15 000 Kč

Počet zaměstnanců podle platových tříd k 31. prosinci 2008		z toho na částečný úvazek	
celkem		5	1
platová třída	9	0	-
	14	3	-
	15	1	-